

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 385/2022-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **Sociálny dom ANTIC n. o., Bardejov**, Pod papierňou 1662/71, Bardejov, IČO 42 092 426, zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 10/20, Košice, proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 4Cob/28/2020-254 z 24. septembra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. januára 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnutý rozsudok zrušiť, vrátiť vec krajskému súdu na ďalšie konanie, zakázať mu pokračovať v porušovaní sťažovateľových práv a priznať mu náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovateľ ako objednávateľ uzatvoril 14. decembra 2010 so zhotoviteľkou zmluvu o dielo, predmetom ktorej bol záväzok zhotoviteľa zhotoviť pre objednávateľa dielo a sťažovateľ sa zaviazal zaplatiť za zhotovenie diela 2 254 410,52 eur s DPH. Cena sa mala platiť postupne na základe vystavovania čiastkových faktúr. Cena za dielo bola prefinancovaná z fondov Európskej únie.

3. Zhotoviteľ na základe uzavretej zmluvy o dielo vyhotovil 5. novembra 2012 faktúru č. 12100057, ktorou vyúčtoval sťažovateľovi 478 003,43 eur. Súčasťou faktúry bol súpis prác a krycí list

čerpania. Splatnosť faktúry bola uvedená na 3. február 2013. Následne zhotoviteľ 19. novembra 2012 zmluvne postúpil pohľadávku na zaplatenie fakturovanej sumy s príslušenstvom a všetkými právami s pohľadávkou spojenými. Sťažovateľ uhradil fakturovanú sumu 30. októbra 2013. Postupník (ďalej len „žalobca“) následne 2. novembra 2016 vyúčtoval sťažovateľovi faktúrou 64 052,46 eur ako úroky z omeškania vo výške 0,05 % za každý deň omeškania so zaplatením fakturovanej sumy 478 003,43 eur. Sťažovateľ neuhradil žalobcovi žiadnu časť vyúčtovanej sumy.

4. Žalobca podal 2. februára 2017 na Okresnom súde Prešov (ďalej len „okresný súd“) návrh na vydanie platobného rozkazu. Proti vydanému platobnému rozkazu podal sťažovateľ odpor. Okresný súd potom rozsudkom č. k. 4Cb/7/2017-214 z 8. januára 2020 žalobe vyhovel. Sťažovateľovu námietku premlčania vyhodnotil ako nedôvodnú. Žalobca mohol nárok na úroky z omeškania uplatniť prvýkrát 4. februára 2013 a žaloba bola podaná 2. februára 2017. Uzatvorením zmluvy o dielo vznikol medzi sťažovateľom a žalobcom (resp. jeho právnym predchodcom) obchodnoprávny vzťah, v rámci ktorého sa uplatňuje 4-ročná premlčacia doba, preto právo nebolo premlčané. K námietke sťažovateľa o neurčitosti stanovenia splatnosti faktúry, od ktorej sa odvíja nárok na úroky z omeškania, uviedol, že podpisom zhotoviteľa a sťažovateľa (objednávateľa) na spornej faktúre prejavili zmluvné strany súhlas so splatnosťou dlžnej sumy na 3. február 2013, čo samo osebe zakladá nárok na úroky z omeškania od 4. februára 2013.

5. Sťažovateľ podal proti rozsudku okresného súdu odvolanie. Bol toho názoru, že zo žiadneho ustanovenia zmluvy nevyplýva, že by strany vyjadrili písomnú vôľu, aby sa celý ich záväzkový vzťah riadil Obchodným zákonníkom. Bolo preto potrebné vznesenú námietku premlčania posúdiť podľa ustanovení Občianskeho zákonníka a vychádzať z 3-ročnej premlčacej doby. Sťažovateľ tiež namietal, že ustanovenia zmluvy o dielo týkajúce sa splatnosti faktúr sú nejasné a pripúšťajú rôzny výklad (97 dní od doručenia faktúry na jednej strane a 7 dní po pripísaní finančných prostriedkov z nenávratného finančného príspevku na strane druhej). Za tohto stavu okresný súd nerešpektoval zásadu *contra proferentem*, pretože sa pri výklade sporných ustanovení zmluvy o splatnosti faktúr riadil vysvetlením svedka Hromadu, ktorý tento právny úkon urobil, a nie štatutárnym orgánom sťažovateľa, ktorý tento písomný právny úkon uzatvoril.

6. Krajský súd napadnutým rozsudkom prvoinštančný rozsudok okresného súdu potvrdil. Rovnako ako okresný súd dospel k záveru, že vzťah oboch strán zmluvy o dielo mal obchodnoprávnu povahu. Určili ju zmluvné strany hneď v úvode zmluvy, kde konštatovali, že sa uzatvára podľa § 536 a nasl. Obchodného zákonníka. Dohoda medzi zmluvnými stranami, že ich vzťah sa bude riadiť Obchodným zákonníkom, bola jednoznačná, nepripúšťajúca iný výklad. Z tohto dôvodu správne pristúpil súd prvej inštanície aj k posúdeniu vznesenej námietky premlčania.

7. Pokiaľ odvolateľ poukázal na nejasnosť a neurčitosť ustanovení zmluvy o dielo týkajúcich sa splatnosti faktúr, ani v tejto časti nepovažoval krajský súd odvolanie sťažovateľa za dôvodné, pretože splatnosť faktúr bola v zmluve o dielo dohodnutá zrozumiteľne a určito. Z vykonaného dokazovania bezpochyby vyplynulo, že faktúru, ktorej prílohou je krycí list, prevzal sťažovateľ 9. novembra 2012. Po tomto dátume v lehote 20 dní mal sťažovateľ predložiť faktúru na preplatenie, teda požiadať o nenávratný finančný príspevok. Túto povinnosť zanedbal. Nepristúpil ani k vráteniu faktúry. Krajský súd však dodal, že splatnosť faktúry bola dohodnutá na celkový počet 97 dní, teda 90 dní bolo poskytnutých sťažovateľovi na administráciu spojenú so žiadosťou o príspevok. Znamená to, že aj keby nepožiadal o nenávratný finančný príspevok

v dohodnutej lehote 20 dní od predloženia faktúry, celkový časový priestor v rozsahu 90 dní bol dostatočný na takýto úkon vrátane spracovania predloženej faktúry poskytovateľom príspevku a poskytnutia finančných prostriedkov. Dohodnutá splatnosť 97 dní počítaná od doručenia faktúry tak musela byť dodržaná.

III.

Argumentácia sťažovateľa

8. Sťažovateľ dôvodí, že jeho označené práva boli rozhodnutím krajského súdu porušené z dvoch aspektov. V prvom rade ide o nedostatok odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu, ktoré nedalo odpoveď na odvolacie námietky spôsobilé privodiť pre sťažovateľa priaznivejšie rozhodnutie vo veci. Na druhom mieste sťažovateľovi prekáža hodnotenie dôkazov a aplikácia právnych noriem zo strany okresného súdu, s ktorou sa krajský súd stotožnil, spôsobom, ktorý je spôsobilý postaviť konanie a jeho výsledok do pozície nespravodlivosti.

9. Vo vzťahu k prvému sťažnostnému dôvodu sťažovateľ argumentuje, že nedostatok odôvodnenia nezakladá prípustnosť dovolania. Nadväzne uvádza, že v odvolaní proti rozsudku okresného súdu rozsiahlo argumentoval v prospech občianskoprávnej povahy zmluvného vzťahu medzi ním a zhotoviteľom, avšak na túto odvolaciu námietku nedostal žiadnu odpoveď.

10. Ďalšou kľúčovou otázkou, ktorá ovplyvnila rozhodnutie vo veci, bolo určenie splatnosti faktúr predložených zhotoviteľom. Sťažovateľ v priebehu celého konania zastával konzistentné stanovisko, podľa ktorého vzájomne si odporujúce ustanovenia zmluvy o lehote splatnosti jednotlivých faktúr predkladaných zhotoviteľom sťažovateľovi (97 dní a 7 dní) je potrebné vykladať v kontexte skutočnosti, že dielo bolo financované z podporných fondov Európskej únie, čo explicitne vyplývalo zo zmluvy, a že klauzulu o viazanosti úhrady faktúr na úhradu jednotlivých platieb sťažovateľovi z nenávratného finančného príspevku účastníci zahrnuli do zmluvy práve z dôvodu, že bolo medzi nimi nesporné, že tieto faktúry budú hrazené z prostriedkov nenávratného finančného príspevku. V konaní nebolo sporné, že sťažovateľ svoju povinnosť uhradiť spornú faktúru zhotoviteľovi, uhradil do siedmich dní od pripísania finančných prostriedkov z nenávratného finančného príspevku.

11. Okresný súd ani krajský súd nerešpektovali § 266 ods. 4 Obchodného zákonníka, z ktorého vyplýva, že v prípade použitia výrazu pripúšťajúceho rôznych výkladov treba pri pochybnostiach takýto prejav vôle vykladať na ťarchu strany, ktorá ako prvá v konaní tento výraz použila. Otázka, či má žalobca nárok na úroky z omeškania, ktoré si uplatnil, závisela od výkladu zmluvy, o ktorej samotný okresný súd konštatoval, že ju pripravovala strana zhotoviteľa. Krajský súd toto pochybenie neodstránil, a teda neposkytol sťažovateľovi ochranu, ktorú mu poskytnúť mal.

12. V doplneniach ústavnej sťažnosti sťažovateľ navrhol odklad vykonateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu s odkazom na aktivujúci sa proces exekúcie.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Účelom predbežného prerokovania je predovšetkým posúdenie splnenia procesných podmienok nevyhnutných pre meritórne rozhodnutie o ústavnej sťažnosti, ako aj eliminácia zjavne

neopodstatnených ústavných sťažností z ďalšieho procesného postupu ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

14. Pokiaľ ide o prvý sťažnostný dôvod spočívajúci v nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, pre ústavný súd je rozhodujúce, že v identifikovanom dôvode ústavnej sťažnosti vidí sťažovateľ porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu i práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v ktorých obsahu nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 71/97, IV. ÚS 195/07, III. ÚS 116/09 a ďalšie). Ustanovenie § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) totiž zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené zo zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom *denegationis iustitiae* (odmietnutia spravodlivosti; uznesenie najvyššieho súdu č. k. 6/ Cdo/155/2017 z 25. októbra 2017).

15. Porušenia práva na spravodlivý súdny proces, od ktorého sa odvíja prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, sa teda súd môže dopustiť aj tým spôsobom, že poruší právo strany sporu na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Napadnutý rozsudok krajského súdu je rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej a pokiaľ je dôvodom ústavnej sťažnosti nenáležitú odôvodnenie rozsudku krajského súdu, je zřejmé, že sťažovateľ sa mohol ochrany svojich práv domáhať prostredníctvom dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Sťažovateľ dovolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu nepodal, preto je v tejto časti ústavná sťažnosť neprípustná podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

16. Druhá sťažnostná námietka mieri na nerešpektovanie § 266 ods. 4 Obchodného zákonníka okresným súdom ani krajským súdom, a to v otázke posúdenia splatnosti spornej faktúry vo väzbe na ustanovenia zmluvy o dielo. Obchodný zákonník prenáša zodpovednosť za výrazy v zmluvnom texte pripúšťajúce rôzny výklad na kontrahenta, ktorý ako prvý tento výraz použil.

17. Ústavný súd nevykladá iné ako ústavné zákony, a preto musí preskúmať len to, či sa tieto zákony nevyložili spôsobom, ktorý je svojvoľný alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav (II. ÚS 348/08). Ústavný súd za protiústavné považuje tie rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej alebo extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (I. ÚS 301/06). Rovnako o takýto stav ide aj vtedy, ak závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 88/07). Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že rozhodnutie vnútroštátneho súdu možno považovať za svojvoľné a také, ktoré narúša spravodlivosť konania, iba v prípade, ak sú v ňom vyjadrené

dôvody založené na zjavnej skutkovej alebo právnej chybe vnútroštátneho súdu, dôsledkom čoho došlo k odopretiu spravodlivosti (Moreira Ferreira, bod 85; Navalnyy a Ofitserov proti Rusku z 23. 2. 2016, sťažnosti č. 46632/13 a č. 28671/14, bod 119).

18. Okresný súd v odôvodnení svojho rozsudku vysvetlil irelevantnosť sporov založených na vzťahu 97-dňovej a 7-dňovej lehoty splatnosti faktúr vystavovaných zhotoviteľom, keď konštatoval, že *„termín 97 dní je maximálny možný čas, dokedy mali byť peniaze z nenávratného finančného príspevku zaplatené zhotoviteľovi od vystavenia faktúry“*, a nadväzne k problematickej faktúre akcentoval, že *„obe zmluvné strany sa svojim určitým prejavom vôle, ktorý je preukázaný ich vzájomným podpisom na faktúre č. 12100057 dohodli splatnosť do 3.2.2013, teda nie viac než maximálne 97 dní od doručenia faktúry, čo určuje zmluva“*.

19. Sťažovateľ potom v odvolaní predniesol kritiku, ktorá všeobecne smerovala k porušeniu § 266 ods. 4 Obchodného zákonníka. K jadrú sporu (splatnosť konkrétnej faktúry) iba uviedol, že *„pokiaľ teda zmluva obsahuje ustanovenia o 97 dňovej splatnosti a zároveň o splatnosti priamo naviazanej na pripísanie finančných prostriedkov z nenávratného finančného príspevku, tak nie je možné osvojiť si výklad v prospech toho, že žalovaný mal zaplatiť za faktúru bez ohľadu na to, či mu prostriedky boli pripísané alebo nie“*.

20. Na to krajský súd reagoval adresne, keď poukázal na ďalšie zmluvné ustanovenie, v ktorom sa sťažovateľ ako objednávateľ zaviazal, že všetky doručené faktúry s prílohami od zhotoviteľa predloží poskytovateľovi návratnej finančnej výpomoci ihneď na prefinancovanie, a to najneskôr 20 dní od doručenia faktúry. Hoci si túto povinnosť sťažovateľ v prípade spornej faktúry nespĺnil, krajský súd prízvukoval, že pri siedmich dňoch na zaplatenie fakturovanej sumy po prijatí finančných prostriedkov z nenávratného finančného príspevku sťažovateľ mal vzhľadom na maximálnu 97-dňovú lehotu ešte 90 dní na administráciu spojenú so žiadosťou o príspevok vrátane spracovania predloženej faktúry poskytovateľom príspevku a poskytnutia finančných prostriedkov. Krajský súd vyhodnotil, že *„časti zmluvy o dielo týkajúce sa splatnosti faktúr boli dohodnuté jasne a určito“*.

21. Ústavný súd teda konštatuje, že právny záver krajského súdu sa nedostáva do sťažovateľom v ústavnej sťažnosti tvrdeného napätia s § 266 ods. 4 Obchodného zákonníka, pretože dospel k záveru, že hypotéza tejto právnej normy v posudzovanej veci ani nebola naplnená. Zmluva o dielo neobsahovala výrazy pripúšťajúce rôzny výklad a vo vzťahu k splatnosti spornej faktúry bola spoľahlivo interpretovateľná. Sťažovateľova argumentácia je postavená na izolovanom vnímaní odseku 4 v § 266 Obchodného zákonníka. Jeho systematické ukotvenie však naznačuje, že sa uplatní až vtedy, keď obsah sporného právneho úkonu (ustanovenia zmluvy o dielo) nemožno vyložiť ani po zohľadnení úmyslu známeho kontrahentom, bežného významu, všetkých okolností súvisiacich s prejavom vôle včítane rokovania o uzavretí zmluvy a praxe, ktorú strany medzi sebou zaviedli, ako aj následného správania strán (§ 266 ods. 1 až 3 Obchodného zákonníka). Povinnosťou súdu rozhodujúceho spor vyplývajúci z právneho úkonu, ktorý je formulovaný štruktúrovanejšie, a tým aj komplikovane, je preto vyvinúť maximálne úsilie o spoznanie skutočného úmyslu zmluvných strán, a nie sa pri akejkoľvek zložitosti použitých formulácií zmluvy ihneď obrátiť na § 266 ods. 4 Obchodného zákonníka. Túto povinnosť krajský súd dodržal, keď v spojení s dôvodmi rozsudku okresného súdu vysvetlil vzájomné vzťahy jednotlivých ustanovení zmluvy o dielo týkajúcich sa splatnosti faktúr. Jeho interpretácia je

zmysluplná a správne aplikovaná na skutkové okolnosti majúce priamy vzťah k splatnosti spornej faktúry.

22. V časti založenej na nesprávnom právnom posúdení veci je tak ústavná sťažnosť sťažovateľa zjavne neopodstatnená podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

23. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku stratilo význam rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa prednesených v sťažnostnom petite, ako aj o jeho návrhu na nariadenie odkladu vykonateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. júna 2022

Peter Straka
predseda senátu